

FĂURIREA PARTIDULUI MUNCITORESC UNIC PRIN UNIREA PARTIDULUI COMUNIST CU PARTIDUL SOCIAL-DEMOCRAT

Dr. Marin Nedelea

Se împlinesc patru decenii de la realizarea, în februarie 1948, a partidului unic al clasei muncitoare din România. Aceasta finaliza, în condițiile desfășurării neîntrerupte a procesului revoluționar, transformările politice care au marcat încheierea, în linii generale, a primei etape a revoluției și au asigurat trecerea la îndeplinirea sarcinilor revoluției și construcției socialiste. Relevând semnificația istorică a acestui eveniment, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta în raportul la Conferința Națională a partidului din 14—16 decembrie 1987 :

„Făurirea partidului muncitoresc unic, în 1948, prin unirea Partidului Comunist cu Partidul Social-Democrat, a pus bazele unui partid puternic, care număra circa 1,5 milioane de membri și care și-a asumat răspunderea de a conduce destinele poporului român pe calea făuririi celei mai drepte și mai juste orînduiri sociale — orînduirea în care clasa muncitoare a avut și are rolul conducător în toate domeniile de activitate”¹.

Experiența practică a luptei revoluționare din România într-o epocă eroică, de mare tensiune și creativitate a istoriei naționale a demonstrat astfel că lichidarea sciziunii clasei muncitoare, realizarea unității ei, prin dezvoltarea colaborării între comuniști și socialiști, reprezintă o premisă esențială a revoluției și construcției socialiste. Experiența românească în făurirea partidului unic al clasei muncitoare a avut, implicit, și „o profundă semnificație internațională; realizînd printre primii în lume partidul unic muncitoresc prin unirea comuniștilor și socialiștilor, muncitorii din România au înscris o contribuție originală la îmbogățirea tezaurului teoretic și practic al mișcării comuniste și muncitorești internaționale”².

Modul original în care forțele și oamenii politici ai clasei muncitoare din România au îndeplinit, în împrejurările istorice specifice din acel timp, această mare realizare politică, devenită pirghia accelerării întregului proces revoluționar, se bucură și astăzi de un viu și real interes atît în rîndurile

¹ Nicolae Ceaușescu, *Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român*, 14—16 decembrie 1987, București, Edit. Politică, 1987, p. 48.

² Nicolae Ceaușescu, *Cuvîntare la marea adunare consacrată zilei de 1 Mai*, 30 aprilie 1979, în *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 18, București, Edit. Politică, 1979, p. 247.

oamenilor muncii, ale tineretului din țara noastră, cât și ale militanților mișcării muncitorești internaționale, ai luptei de emancipare din țările în curs de dezvoltare, recent eliberate.

★

În România, ca și în celelalte țări ale lumii, clasa muncitoare a avut și are o vocație socială și politică unitară, în care se reflectă, concentrate, condițiile sale de muncă și existență, de organizare și de luptă, ideologia revoluționară după care se călăuzește, misiunea ei istorică de forță principală a progresului social.

Cei aproape 100 de ani de istorie a organizării politice a clasei muncitoare din România atestă că acțiunea și organizarea unitară au reprezentat tendința dominantă, în ultimă instanță precumpănitoare, în mișcarea noastră muncitorească. Partidul unic al clasei muncitoare, creat în 1893, dezorganizat la sfârșitul secolului trecut, a fost refăcut la congresul din 1907 al mișcării socialiste. După primul război mondial, în condițiile realizării statului român unitar, mișcarea socialistă din vechiul Regat și din provinciile reunite într-o singură vatră a evoluat rapid pe făgașul unificării, realizată prin congresul din mai 1921, care avea să consacre crearea PCR ca partid unitar al clasei muncitoare din România, prin votul majorității covârșitoare a delegaților.

Sciziunea politică a mișcării noastre muncitorești din perioada interbelică a slăbit acțiunile clasei muncitoare, a îngreunat manifestarea ei activă ca forță principală a progresului social, a apărării intereselor naționale. Năzuința maselor spre colaborare și unitate, eforturile conștiente orientate în acest scop ale unor militanți comuniști și socialiști au făcut posibilă afirmarea unitară a clasei muncitoare în cursul unor mari confruntări sociale.

În perioada grea a dictaturii militare fasciste și a războiului hitlerist, în condițiile pericolului grav care amenința însăși existența statului român, ideea unității muncitorilor, a comuniștilor și socialiștilor, a tuturor forțelor patriotice naționale, s-a impus ca o necesitate stringentă. Partidul Comunist Român a desfășurat o largă activitate pentru realizarea unității clasei muncitoare, a tuturor forțelor muncitorești, ca nucleu al frontului democratic, patriotic și antifascist național ce avea să înfăptuiască revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă. Partidul Comunist și Partidul Social-Democrat, alte organizații muncitorești au intensificat colaborarea dintre ele, ajungând în cele din urmă să convină o platformă politică de luptă comună pentru salvarea intereselor țării. Tratatările între PCR și PSD au fost încheiate la mijlocul lunii aprilie 1944 prin făurirea Frontului Unic Muncitoresc. Conducerea celor două partide au hotărât ca această realizare, cu adevărat istorică, să fie adusă la cunoștința opiniei publice prin manifestul dat publicității, în mod simbolic, la 1 Mai.

„În ziua de 1 Mai — se spunea în manifestul F.U.M. — ziua ei de luptă și speranță, muncitorimea organizată, unită de la comuniști până la social-democrați, cheamă întreaga clasă muncitoare, pe toți muncitorii organizați și neorganizați, întregul popor român, toate clasele și păturile sociale, toate partidele și organizațiile, indiferent de culoarea politică, credința religioasă și apartenență socială, la lupta hotărâtă pentru pace

imediată, răsturnarea guvernului Antonescu, formarea unui guvern național din reprezentanții tuturor forțelor antihitleriste ... pentru o Românie liberă, democratică și independentă”.

Realizarea unității de acțiune a clasei muncitoare prin constituirea Frontului Unic Muncitoresc a reprezentat un moment de pornire nodal, hotărîtor, în afirmarea rolului ei decisiv în unirea tuturor forțelor patriotice, antihitleriste pentru eliberarea națională a României de sub jugul fascist. În anii marilor bătălii revoluționare din perioada 1944–1948 „unitatea clasei muncitoare, Frontul Unic Muncitoresc au avut rolul determinant în înfăptuirea unor profunde transformări revoluționare și reforme sociale, au dus la instaurarea Republicii și au creat condițiile trecerii la revoluția socialistă”³.

Acționînd unită, clasa muncitoare și-a sporit forța și combativitatea, capacitatea de a mobiliza masele largi ale întregului popor. Frontul Unic Muncitoresc a avut un rol esențial în eliberarea țării și în evoluția ulterioară a procesului revoluționar din România. Unitatea de acțiune i-a permis clasei muncitoare să se situeze permanent în fruntea marilor bătălii politice pentru înnoirea democratică a țării, să asigure unirea tuturor forțelor sociale și politice progresiste, să cucerească puterea din minile claselor exploatare.

În noile condiții, create după victoria de la 23 August 1944, colaborarea dintre P.C.R. și P.S.D. în cadrul Frontului Unic Muncitoresc s-a lărgit și adîncit treptat, pe măsura acumulării de experiență, a desfășurării unor ample bătălii de clasă, în luptă împotriva tendințelor contrare unității, manifestate tot mai vădit din partea elementelor de dreapta din conducerea P.S.D. și stimulate de forțele burgheze reacționare.

Un moment important în reafirmarea hotărîrii politice de a continua și adînci colaborarea, precum și în conturarea concepției despre modalitățile practice de înfăptuire a acestui obiectiv l-a constituit ședința comună din 20 octombrie 1944 a delegațiilor Comitetelor Centrale ale Partidului Comunist și Partidului Social-Democrat. „Pentru îndeplinirea sarcinilor actuale ale clasei muncitoare — se spunea în rezoluția ședinței — Frontul Unic trebuie să devină o forță puternică, bine organizată, cu o platformă de luptă comună”. În acest spirit, s-a hotărît constituirea unui Comitet Central al F.U.M., convenit de conducerea celor două partide, precum și crearea de comitete locale ale F.U.M. în întreaga țară. A fost dezbătut și adoptat, după unele modificări, proiectul de Platformă al Frontului Național Democratice elaborat de PCR, ca platformă comună a celor două partide, propusă celorlalte forțe democratice. „Pe temeiul ei — se spunea în rezoluția adoptată — Frontul Unic Muncitoresc cere unirea tuturor partidelor și organizațiilor democratice pentru realizarea Frontului Național Democratice și a unui guvern care să fie expresia lui”.

În rezoluție se sublinia că F.U.M. poate fi o realitate vie numai dacă se realizează de jos în sus, prin luptă comună, atît pe planul activității politice, cît și al celei sindicale. În același timp, se menționa că adoptarea unei platforme comune nu implică renunțarea la programul propriu al partidelor, iar colaborarea pe plan sindical se bazează pe principiul recu-

³ Nicolae Ceaușescu, *Raport la Conferința Națională a Partidului Comunist Român*, 14–16 decembrie 1987, București, Edit. Politică, 1987, p. 48.

noasterii „autonomiei sindicale, rezemată pe principiile democrației muncitorești”⁴.

Congresul general al Sindicatelor Unite din România, desfășurat în zilele de 26—30 ianuarie 1945, care a consfințit refacerea unei puternice mișcări sindicale revoluționare, organizate pe baze unitare, ca formă de realizare a Frontului Unic Muncitoresc pe acest teren, a marcat o nouă și importantă victorie a liniei politice de menținere și consolidare a F.U.M. Subliniind această orientare, rezoluția congresului stabilea ca „baza organizațiilor sindicale să fie unitatea indestructibilă. Orice încercare de subminare a unității sindicale, orice încercare de fărâmițare a mișcării sindicale — deschisă sau ascunsă — este și va fi socotită ca o crimă contra celor ce muncesc și tratată ca atare”⁵.

Ascuțirea luptei politice în țară în ultimele luni ale anului 1944 și la începutul anului 1945 a generat, totodată, o intensificare a încercărilor forțelor reacționare de a slăbi unitatea dintre cele două partide muncitorești, colaborarea acestora în cadrul F.U.M. Lupta internă în cadrul P.S.D. generată de elementele de dreapta, în frunte cu președintele partidului, C. Titel Petrescu, s-a soldat însă, așa cum se vor petrece și ulterior lucrurile, cu întărirea pozițiilor adepților unității muncitorești. Rezoluția ședinței din 10—11 decembrie 1944 a Sfatului P.S.D. reafirma clar că „scopul imediat pentru care luptă Partidul Social-Democrat este realizarea unei democrații reale în România, scop care nu poate fi atins decît numai dacă Frontul Unic Muncitoresc rămîne puternic și realitate de nedistrus”⁶. La începutul lunii următoare, un comunicat al P.S.D. declara: „Față de unele insinuări și răstălmăciri cu privire la atitudinea P.S.D. în marile chestiuni politice actuale, C.C. al P.S.D. declară că se află ferm pe poziția Frontului Unic Muncitoresc și a F.N.D., pe care înțelege s-o susțină fără sovăire”⁷.

În octombrie 1945, Conferința Națională a Partidului Comunist Român s-a pronunțat pentru realizarea unității depline, politice, organizatorice și ideologice a clasei muncitoare prin realizarea unui partid unic. „Unitatea clasei muncitoare — se spunea în Rezoluția acesteia — a dus la înfringerea fascismului, unitatea clasei muncitoare trebuie să fie un pilon al democrației și păcii. Conferința Națională a P.C.R., în numele întregului nostru partid, cheamă în mod solemn pe tovarășii social-democrați la înfăptuirea unității politice a clasei muncitoare printr-un mare Partid Unic Muncitoresc”⁸.

Conferința generală a Partidului Social-Democrat, ținută în primele zile ale lunii decembrie 1945, s-a soldat însă cu rezultate contradictorii, care atestau că aripa de dreapta din sinul partidului dispunea încă de însemnate poziții și influență.

Rezoluția conferinței, adoptată cu unanimitate de voturi, sublinia că C.C. al P.S.D. „consideră că Frontul Unic Muncitoresc și unitatea sindicală sînt reazine hotărîtoare nu numai ale luptei muncitorești, dar și ale democrației românești însăși” și se pronunța pentru aplicarea unei

⁴ „Scinteia”, 7 octombrie 1944.

⁵ „Scinteia”, 2 februarie 1945.

⁶ „Scinteia”, 14 decembrie 1944.

⁷ „Scinteia”, 10 ianuarie 1945.

⁸ „Scinteia”, 1 noiembrie 1945.

politici sincere și a unei colaborări dezinteresate în cadrul F.U.M. În practică însă, preconizând ca P.S.D. să se prezinte în alegerile parlamentare cu o listă proprie, separată, și nu pe liste comune cu celelalte partide și organizații din F.N.D., conferința făcea o gravă concesie adversarilor unității muncitorești și populare. Deși rezoluția nu excludea — desigur, sub presiunea elementelor de stînga — o reexaminare a acestei chestiuni în caz că situația concretă o va cere și sublinia că „oricare ar fi însă rezultatul alegerilor, P.S.D.R. ține să declare de pe acum că consideră indispensabilă în orice caz continuarea colaborării cu Partidul Comunist în guvernul de mîine și în afara acestuia”⁹, hotărîrea Conferinței a determinat o creștere a tensiunilor în cadrul F.U.M. și al F.N.D., fiind criticată cu vigoare de către comuniști și alte forțe democratice. Într-un interviu acordat Agerpres și publicat în ziarul „Scînteia” din 9 martie 1946, Gheorghe Gheorghiu-Dej, secretarul general al P.C.R., declara explicit, cu cîteva zile înainte de congresul P.S.D., care avea să revină asupra hotărîrii menționate: „P.C.R. consideră că Frontul Unic Muncitoresc trebuie să rămînă și mai departe pivotul politic atît în campania electorală pentru cîștigarea bătăliei alegerilor, cît și în parlamentul și guvernul rezultate din consultarea populară. Grupînd în jurul F.U.M. toate forțele democratice combative ale țării, vom putea declanșa o astfel de desfășurare de forțe pe întreg cuprinsul țării, încît să ne aducă în mod cert victoria deplină... Cele două partide, comunist și social-democrat, sînt obligate prin însăși forța lucrurilor să meargă strîns unite în bătălia electorală. A merge pe liste separate, așa cum se preconizează de către unii din conducătorii P.S.D., ar însemna în mod obiectiv spargerea unității de luptă a clasei muncitoare... Păreră că, chiar mergînd pe liste separate, înfruntîndu-ne deci în alegeri, am mai putea reface apoi unitatea în parlament și guvern este o iluzie periculoasă”.

Lupta în sinul conducerii P.S.D. a determinat, în lunile care au urmat, sub înfrîurirea marilor bătălii unitare desfășurate de masele populare pentru instaurarea unui guvern democratic, schimbarea treptată a raportului de forțe în favoarea întăririi unității muncitorești. Plenara din 9—10 februarie a C.C. al Partidului Social-Democrat a hotărît, după lungi și aprinse dezbateri, că „este cazul a se reexamina hotărîrea de principiu de a merge singuri în alegeri”; s-a stabilit, în unanimitate, convocarea în acest scop a unui congres extraordinar al partidului, recomandîndu-se acestuia, cu o majoritate de 19 voturi contra 10, să se pronunțe pentru participarea pe liste comune cu organizațiile muncitorești și democratice care aveau să constituie guvernul de la 6 martie 1945¹⁰.

Congresul extraordinar al Partidului Social-Democrat din 10 martie 1946 avea să consacre victoria deplină a militanților de stînga favorabili — unității — în conducerea partidului și, ca atare, o angajare hotărîtă a acestuia pe calea colaborării și, în ultimă instanță, a refacerii unității politice a clasei muncitoare. Grupul minoritar al elementelor de dreapta, condus de C. Titel Petrescu, părăsește partidul și va încerca, ulterior, să constituie un partid social-democrat dizident.

În hotărîrea Congresului, publicată a doua zi în organul partidului, ziarul „Libertatea”, se spunea: „Congresul extraordinar al Partidului

⁹ „Scînteia”, 6 decembrie 1945.

¹⁰ „Scînteia”, 14 februarie 1946.

Social-Democrat, ținut în ziua de 10 martie la București, a hotărât cu o majoritate de 232 voturi, fiind 29 contra și 60 abțineri, participarea la viitoarele alegeri parlamentare în cartel electoral cu partidele și organizațiile care au constituit la 6 martie 1945 guvernul dr. Petru Groza. Congresul împuternicește C.C. al P.S.D. să perfecteze condițiile de participare pe liste comune, precum și toate lucrările în legătură cu alegerile, în sensul îndrumărilor date de acest Congres¹¹.

Subliniind efectele politice ale hotărârii Congresului P.S.D., reprezentanții cei mai autorizați ai Comitetelor Centrale ale Partidului Comunist și, respectiv, Partidul Social-Democrat, întruniți la 29 martie 1946 în ședința Frontului Unic Muncitoresc, au constatat că aceasta „întărește unitatea de acțiune a celor două partide și, prin aceasta, unitatea de acțiune a clasei muncitoare și a întregului popor” și „crează noi condițiuni obiective de colaborare frățească între membrii celor două partide din organizațiile politice și sindicale”¹².

Întărirea Frontului Unic Muncitoresc a permis constituirea, la 17 mai 1946, a Blocului Partidelor Democratice (P.C.R., P.S.D., Frontul Plugarilor, P.N.L. Gh. Tătărescu, P.N.Ț. Anton Alexandrescu, P. N. Popular), care s-au angajat să se prezinte în alegerile parlamentare pe o listă unică, pentru realizarea programului de guvernare cuprins în Platforma-program a B.P.D.

Un rol important în întărirea colaborării dintre socialiști și comuniști în cadrul F.U.M., în continua apropiere dintre aceștia în activitatea cotidiană, ca și în acțiunea pentru creșterea rolului clasei muncitoare în cadrul forțelor democratice și asigurarea victoriei în alegeri l-a avut ședința comună a C.C. al P.C.R. și C.C. al P.S.D. din 23 octombrie 1946, la care au participat și candidații celor două partide în alegerile parlamentare.

În rezoluția acestei ședințe comune se făcea aprecierea că „în linii generale, Frontul Unic Muncitoresc a funcționat multumitor, și că mai ales în ultimele luni, se observă o serioasă îmbunătățire a colaborării între organizațiile celor două partide. Acolo unde mai există unele fricțiuni, ele nu au un caracter principal, ci se datorează pe de o parte nivelului ideologic și politic scăzut al unora dintre membrii celor două partide, iar pe de altă parte spiritului sectar și exclusivist manifestat de unii comuniști sau social-democrați precum și faptului că unii membri ai celor două partide pun ambiții și interese egoiste deasupra intereselor generale”¹³. S-a stabilit ca C.C. al F.U.M. să elaboreze un proiect de perfecționare a colaborării în cadrul său, care să prevadă, între altele: colaborarea strinsă între fracțiunile parlamentare și în guvern; crearea unui organ coordonator parlamentar și guvernamental; obligativitatea aplicării în practică a hotărârilor luate de comun acord; combaterea și sancționarea elementelor care, prin încălcarea hotărârilor comune, slăbesc unitatea de acțiune a celor două partide; întărirea și funcționarea regulată a organelor de F.U.M. din întreprinderi, instituții etc.; stabilirea unui contact permanent între organele de presă ale celor două partide; organizarea de școli comune de îndrumare politică. Cele două partide s-au angajat, de asemenea, de a combate cu energie orice încercare de subminare a unității

¹¹ „Scinteia”, 2 aprilie 1946.

¹² „Scinteia”, 25 octombrie 1946.

sindicatelor și manifestările cu caracter anarho-sindicalist în rîndul acestora, de a colabora în atragerea și mobilizarea femeilor și a tineretului. „Unitatea de vederi și sentimentele de caldă tovarășie care s-au manifestat la această reuniune — se spunea în încheierea rezoluției — vor servi comunistilor și socialiștilor drept îndrumător în lupta dusă în colaborare cu celelalte partide înmănușate în Blocul Partidelor Democratice pentru cîștigarea victoriei decisive în alegeri”¹³.

Cîștigarea alegerilor parlamentare din noiembrie 1946, care a constituit o importantă victorie politică a B.P.D. împotriva forțelor reacționare, a sporit prestigiul clasei muncitoare unite, al Frontului Unic Muncitoresc, a creat premise pentru înaintarea treptată spre crearea unui partid unic. O asemenea orientare era exprimată de fapt — deși în termeni mai rezervați — în rezoluția ședinței din 6 mai 1947 a Comitetului Executiv al Partidului Social-Democrat, în care se reafirma convingerea că „astăzi, mai mult decît oricînd, problemele care se pun clasei muncitoare și țării însăși nu pot fi rezolvate decît prin unitatea de acțiune a celor două partide muncitorești în F.U.M. Comitetul Executiv — se arăta în rezoluție — îndrumază delegația partidului din C.C. al Frontului Unic Muncitoresc să activeze cu toată intensitatea pentru desăvîrșirea acestei acțiuni atît pe tărîmul principial cit și pe cel practic”¹⁴.

Măsurile economice din vara anului 1947, inițiate de P.C.R. și care au contribuit substanțial la refacerea economică și la avansarea procesului revoluționar, au beneficiat de sprijinul unanim al clasei muncitoare, a cărei poziție a jucat rolul hotărîtor în aplicarea lor în viață. Un laconic comunicat al Frontului Unic Muncitoresc anunța, la 31 mai 1947, întrunirea Birourilor Politice ale PCR și PSD, ale cărei dezbateri, care „au decurs și s-au încheiat într-o completă unitate de vederi”, au reafirmat „hotărîrea neclintită a Partidului Social-Democrat și a Partidului Comunist Român de a se continua politica de redresare economică și consolidare a regimului democrat”¹⁵.

În toamna anului 1947, în condițiile schimbării definitive a raportului de forțe în favoarea clasei muncitoare și a aliaților ei, ale accelerării ritmului transformărilor politice și sociale, s-a repus, ca o problemă a practicii imediate, și problema realizării partidului unic muncitoresc. În ședința comună din 27 septembrie 1947 Birourile Politice ale P.C.R. și P.S.D. au hotărît „să întărească și să adîncească în toate sectoarele colaborarea de Front Unic Muncitoresc și, în vederea consolidării democrației populare în România și a îndeplinirii misiunii istorice a clasei muncitoare, să pună în discuția forurilor de conducere respective mijloacele practice pentru grăbirea înlăturării unității politice, organizatorice și ideologice a mișcării noastre muncitorești”¹⁶.

Întrunit la București, în localul Facultății de drept, în zilele de 4—9 octombrie 1947, în prezența delegațiilor din partea celorlalte partide din cadrul B.P.D., precum și a unor delegații socialiste și social-democrate din Austria, Anglia, Bulgaria, Franța, Grecia, Olanda, Polonia, Ungaria și alte țări, cel de al XVIII-lea Congres general al Partidului Social-Democrat

¹³ Ibidem.

¹⁴ „Scînteia”, 10 mai 1947.

¹⁵ „Scînteia”, 2 iunie 1947.

¹⁶ „Scînteia”, 29 septembrie 1947.

a ratificat această înțelegere. În rezoluția cu privire la situația politică, Congresul a declarat că „își însușește cu însuflețire comunicatul din 27 septembrie a.c. al Birourilor Politice ale P.C.R. și P.S.D.” și „împuternicește C.C. al partidului să discute cu C.C. al P.C.R. mijloacele practice pentru realizarea unității politice, organizatorice și ideologice a mișcării noastre muncitorești și, în baza acordului ce se va stabili, să facă toate lucrările și formele pentru desăvîrșirea unității, în cadrul unui singur partid al clasei muncitoare”¹⁷.

În cuvîntul de salut rostit la Congresul P.S.D., dr. Petru Groza, președintele Consiliului de miniștri, a subliniat, între altele, că „unitatea muncitorimii a dus la alianța ei cu țărănimea muncitoare, făurind cea mai puternică forță politică a țării”¹⁸. În raportul despre situația politică internă și internațională, Ștefan Voitec, unul din cei doi secretari generali ai P.S.D., a declarat că Frontul Unic Muncitoresc nu a fost un scop în sine, ci un mijloc pentru a atinge unitatea organizatorică, politică și ideologică a celor două partide, condiție necesară pentru realizarea regimului democratic și a societății socialiste. În raportul prezentat de celălalt secretar general al partidului, Lotar Rădăceanu, au fost relevate principiile teoretice care stau la baza necesității unificării. Social-democrația, a spus el, nu trebuie să rămînă la principiile dinainte de război. Nu pe calea trecutului, care e de dreapta, ci a prezentului și viitorului, care e de stînga, trebuie să ne manifestăm. Frontul Unic Muncitoresc nu mai poate face față noilor cerințe. Arătînd că unitatea muncitorească trebuie să fie organică, nu mecanică (idee ce va sta la baza Congresului viitor de unificare), raportorul s-a pronunțat pentru elaborarea în comun a unei platforme-program, care să fie cunoscută de fiecare muncitor. „Să facem curățirea energetică a organizației noastre — a declarat el — căutînd însă să facem distincție între elementele de rea credință și cele șovăienice, care trebuie lămurite, întărite, încadrate”¹⁹.

Lucrările propriu-zise de pregătire a realizării partidului unic au început odată cu ședința din 29 octombrie 1947, a C.C. al Frontului Unic Muncitoresc, la care au fost constituite două comisii însărcinate cu elaborarea platformei-program și a statutului, precum și cu stabilirea planului organizatoric pentru operațiile unificării celor două partide²⁰.

La 11 noiembrie, în ședința comună a Biroului Politic al P.C.R. și Biroului Politic al P.S.D. au fost adoptate în unanimitate proiectul de Platformă și normele practice de pregătire a Partidului Unic Muncitoresc²¹. O zi mai tîrziu, la 12 noiembrie, comitetele centrale ale celor două partide, întrunite în ședința comună, au dezbătut și aprobat în unanimitate cele două documente²².

În „Platforma Partidului Unic Muncitoresc”, publicată în presa din 14 noiembrie, se făcea, în partea introductivă, o prezentare a realizărilor regimului democratic, subliniindu-se că acestea au putut fi obținute într-un timp relativ scurt datorită „creșterii și întăririi Frontului Unic Munci-

¹⁷ „Scînteia”, 11 octombrie 1947.

¹⁸ „Scînteia”, 8 octombrie 1947.

¹⁹ „Scînteia”, 10 octombrie 1947.

²⁰ „Scînteia”, 1 noiembrie 1947.

²¹ „Scînteia”, 13 noiembrie 1947.

²² „Scînteia”, 14 noiembrie 1947.

toresc, care a concentrat în jurul său toate forțele democratice, datorită consolidării alianței dintre muncitorime și țărănimea muncitoare și colaborării frățești între partidele Frontului Unic Muncitoresc și Frontul Plugarilor”.

„Astăzi — se spunea mai departe în preambul — țărănimea muncitoare, intelectualii, funcționarii, straturile mijlocii, în majoritatea lor, recunosc proletariatulul rolul de conducător al luptei pentru interesele și năzuințele întregului popor. Raportul de forțe între democrație și reacțiune s-a schimbat radical în favoarea democrației, iar clasa muncitoare a cucerit rolul hotărâtor în conducerea treburilor statului”. Se concluzionează că „dezvoltarea mai departe a României pe drumul democrației spre socialism impune refacerea unității organizatorice și politice a clasei muncitoare, prin crearea unui Partid Unic Muncitoresc”²³.

În cele 5 capitole ale Platformei erau explicitate bazele politice și organizatorice ale noului partid, care au fost reluate la Congresul de constituire, din februarie 1948.

Răstimpul pînă la întrunirea Congresului a fost folosit pentru constituirea organizațiilor unice, astfel încît în momentul respectiv crearea de jos în sus a partidului era un fapt împlinit.

★

Lucrările congresului de unificare s-au desfășurat la București, în zilele de 21 — 23 februarie 1948, în clădirea Ateneului. La lucrări au participat peste 800 delegați, în marea lor majoritate (73,43%) muncitori. Au fost prezenți membrii guvernului, în frunte cu dr. Petru Groza, președintele Consiliului, alte personalități ale vieții politice și sociale, oameni de cultură și artă. Au participat ca invitate delegații ale partidelor comuniste sau social-democrate din 14 țări (Anglia, Austria, Albania, Bulgaria, Cehoslovacia, Franța, Grecia, Iugoslavia, Italia, Olanda, Polonia, Palestina, Spania, Ungaria). Au trimis mesaje de salut P.C. (b) al URSS, Partidul Socialist Unit din Germania, partidele comuniste din Argentina, Belgia, Danemarca, Venezuela, Chile, Japonia, Siria, Liban, Partidul Elvețian al Muncii.

Lucrările au fost deschise de Ștefan Voitec, care în cuvîntul rostit cu acest prilej a spus: „Deschizînd acest Congres istoric al clasei muncitoare din România — congres care înmănușează voința proletariatulului conștient din țara noastră, tovarăși congresiști, vă adresez, în numele Comitetului Central al Frontului Unic Muncitoresc, un cald salut, vouă care aduceți în mîinile voastre viguroase mandatele încredințate pentru a desăvîrși aci ceea ce s-a realizat pe tot cuprinsul țării: Partidul Muncitoresc Român — unicul partid al clasei muncitoare, puternica forță luptătoare, politică, organizatorică și ideologică, care își va îndeplini sarcinile imediate ca și misiunea sa istorică: o societate în care să nu mai existe exploatarea omului de către om”²⁴.

În caldul cuvînt de salut rostit în fața congresului de primul ministru al țării și președintele Frontului Plugarilor, dr. Petru Groza, a fost

²³ Ibidem.

²⁴ *Congresul Partidului Muncitoresc Român, București, 21—23 februarie 1948*, București, Edit. P.M.R., 1948, p. 19.

exprimată convingerea că acest eveniment, „are o importanță istorică nu numai pentru muncitorimea industrială, dar și pentru țărănimea muncitoare, pentru întreg poporul român”, că „unitatea deplină a clasei muncitoare consolidează alianța cu țărănimea muncitoare” și va constitui „un factor puternic de cimentare a unirii tuturor forțelor democratice într-un singur front”²⁵.

În salaturile rostite, reprezentanții delegațiilor străine au subliniat atât importanța internă, cât și semnificația internațională a realizării deplinei unități politice a clasei muncitoare din România. „Opera care se înfăptuiește azi de Congresul dumneavoastră — spunea reprezentantul Partidului Muncitoresc (Comunist) Bulgar — are... și o imensă importanță internațională”, prin aceea că, ridicând standardul unificării, al unității clasei muncitoare într-un moment cînd reacțiunea internațională promovează pe toate căile dezbinarea între socialiști și comuniști, muncitorimea română dă „un strălucit exemplu” de felul cum se poate realiza în fapt această unitate²⁶.

Raportul politic general prezentat la congres de Gheorghe Gheorghiu-Dej — care a fost ales secretar general al Comitetului Central al noului partid — a înfățișat tabloul situației internaționale și al condițiilor interne, realizările regimului democrat, reformele ce urmau a fi înfăptuite — adoptarea noii Constituții, crearea consiliilor populare, reorganizarea justiției și învățămîntului ș.a. Pe plan economic, obiectivul principal definit în raport era „lichidarea înapoierii noastre economice, transformarea României într-o țară industrial-argară înaintată și asigurarea unui nivel de trai ridicat maselor muncitoare”. Între pirghiile principale pentru realizarea acestui obiectiv, raportul stăruia asupra industrializării țării și a trecerii la dezvoltarea cooperăției la sate²⁷.

„Realizarea unității proletariatului — se spunea în raport — este un proces îndelungat... *Principialitatea de clasă* — iată ce a stat la baza acțiunii de realizare a Partidului Muncitoresc Român”. Prin aceasta se înțelegea „lupta neîmpăcată împotriva social-democraților de dreapta”. „Principiul unității *organice* — adăuga raportorul — aceasta este a doua idee ce ne-a călăuzit”, înțelegea ca opusul unității „formale, care să lase cîmp liber existenței a tot felul de grupări și grupulețe în interiorul partidului”²⁸.

Raportul asupra proiectului de statut al partidului a fost prezentat de Lotar Rădăceanu, fost secretar general al Partidului Social-Democrat, ales după congres secretar al C.C. al P.M.R. Referindu-se la experiența procesului de colaborare și apropiere între socialiștii și comuniștii din România, raportorul a subliniat: „... desigur, n-au lipsit greutăți, fricțiuni și probleme disputate de-a lungul acestui drum care ne-a dus la unitate. Dar am învins greutățile, am lichidat fricțiunile și am rezolvat problemele în acel spirit tovarășesc pe care l-a creat însăși comunitatea luptei noastre”²⁹.

²⁵ Idem, pp. 26—27; 28, 29.

²⁶ Idem, p. 35.

²⁷ Idem, p. 82.

²⁸ Idem, p. 88.

²⁹ Idem, p. 176.

Congresul a aprobat raportul politic general, a adoptat statutul noului partid — care a luat denumirea de Partidul Muncitoresc Român — și o rezoluție asupra sarcinilor politice imediate și de perspectivă.

Alegerea Comitetului Central s-a făcut, conform statutului, prin vot secret, individual și direct. Au fost aleși 41 membri și 16 membri supleanți. Din cei 820 delegați cu drept de vot, au participat la vot 811; 9 voturi nu au fost exprimate, iar 2 au fost anulate³⁰.

Așa a fost eliminată definitiv sciziunea vremelnică din mișcarea muncitorească din România, s-a realizat forța politică unitară capabilă să conducă clasa muncitoare și întregul popor român pe calea socialismului, spre comunism.

Experiența practică a mișcării muncitorești din România a demonstrat astfel — într-o perioadă în care în cele mai multe țări se adinceau discordiile dintre socialiști și comuniști — că lichidarea sciziunii și realizarea unității clasei muncitoare, dezvoltarea colaborării între comuniști și socialiști, între toate forțele revoluționare, democratice care se pronunță pentru transformarea înnoitoare a societății sint o condiție esențială a victoriei revoluției și construcției socialiste.

Aționind unită, clasa muncitoare și-a sporit forța și combativitatea, capacitatea de a mobiliza masele largi ale întregului popor, de a soluționa problemele complexe ale noii etape istorice în care pășise România — înfăptuirea revoluției și construcției socialiste.

Din perspectiva celor patru decenii care au trecut de la memorabilul eveniment, semnificația lui politică, necesitatea imperativă a unității apar cu toată claritatea, argumente hotărâtoare în fundamentarea acestui mare ideal al clasei muncitoare de pretutindeni fiind marile realizări istorice obținute de România socialistă, chipul nou al patriei noastre, locul ei demn între națiunile lumii. Toate acestea sint rodul conducerii de către Partidul Comunist Român, al legăturii indisolubile dintre partid și popor, al unității de nezdruccinat a oamenilor muncii în jurul partidului lor unic.

„Acum, în preajma aniversării a 40 de ani de la realizarea partidului unic muncitoresc, a unității clasei muncitoare — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a partidului — putem afirma, pe baza realităților, a faptelor de netăgăduit, că fără un partid unic al acesteia — Partidul Comunist Român — nu am fi putut obține marile realizări pe calea făuririi societății socialiste, a ridicării nivelului de trai al poporului, a întăririi forței materiale a patriei”³¹.

„Acum, în preajma aniversării a 40 de ani de la realizarea partidului unic muncitoresc, a unității clasei muncitoare — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a partidului — putem afirma, pe baza realităților, a faptelor de netăgăduit, că fără un partid unic al acesteia — Partidul Comunist Român — nu am fi putut obține marile realizări pe calea făuririi societății socialiste, a ridicării nivelului de trai al poporului, a întăririi forței materiale a patriei”³¹.

„Acum, în preajma aniversării a 40 de ani de la realizarea partidului unic muncitoresc, a unității clasei muncitoare — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a partidului — putem afirma, pe baza realităților, a faptelor de netăgăduit, că fără un partid unic al acesteia — Partidul Comunist Român — nu am fi putut obține marile realizări pe calea făuririi societății socialiste, a ridicării nivelului de trai al poporului, a întăririi forței materiale a patriei”³¹.

„Acum, în preajma aniversării a 40 de ani de la realizarea partidului unic muncitoresc, a unității clasei muncitoare — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a partidului — putem afirma, pe baza realităților, a faptelor de netăgăduit, că fără un partid unic al acesteia — Partidul Comunist Român — nu am fi putut obține marile realizări pe calea făuririi societății socialiste, a ridicării nivelului de trai al poporului, a întăririi forței materiale a patriei”³¹.

³⁰ Idem, p. 234.

³¹ Nicolae Ceaușescu, *ibidem*, p. 2, p. 127-128, București, 1982.